

ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий інститут високих технологій

Кафедра нанофізики конденсованих середовищ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчальної роботи

Грабчук Г.П.

«24» травня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Системи наукового програмування та автоматизації експерименту для студентів

галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 105 Прикладна фізика та наноматеріали
освітній рівень бакалавр
освітня програма Нанофізика та комп'ютерні технології
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Іванов Іван Іванович, к. ф.-м. н., доцент, кафедри нанофізики конденсованих середовищ

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__
20__р.

(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__
20__р.

(підпис, ПІБ, дат)

КИЇВ – 2022

Розробник:

Викладач: Іванов Іван Іванович, к. ф.-м. н., доцент, кафедри нанофізики
конденсованих середовищ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри нанофізики конденсованих
середовищ

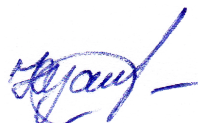

_____ Валерій Скришевський

Протокол № 5 від «19» квітня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією інституту високих технологій

Протокол від «13» травня 2022 року № 4

Голова науково-методичної комісії

Русінчук Н. М.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – є надання студентам знань і практичних навичок у сфері використання комп'ютерних технологій у наукових дослідженнях, автоматизації експериментів, моделюванні фізичних процесів, обробці даних і їх візуалізації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знання основ програмування та алгоритмів - для розуміння принципів роботи мереж та вміння розв'язувати проблеми, що пов'язані з ними.
2. Базові знання комп'ютерної архітектури - для розуміння принципів функціонування комп'ютерних мереж та роботи з комп'ютерною апаратурою.
3. Знання основних понять і принципів операційних систем - для розуміння принципів роботи мережевих операційних систем та вміння налаштовувати мережеві підключення.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Предметом навчальної дисципліни є вивчення основ наукового програмування та використання систем Matlab та Labview для автоматизації експерименту та математичного моделювання.

Дисципліна призначена для студентів, які цікавляться застосуванням комп'ютерних систем у наукових дослідженнях та експериментах.

Курс передбачає ознайомлення з основними інструментами та функціоналом систем Matlab та LabVIEW, а також з їх застосуванням у проведенні наукових експериментів, їх автоматизації та обробці даних.

Під час навчання студенти ознайомляться з роботою в середовищі Matlab, зокрема зі створенням складних математичних моделей, чисельними обчисленнями, аналізом та візуалізацією даних. Також, студенти будуть вивчати систему LabVIEW для автоматизації процесів в експериментах та роботі з обладнанням, включаючи побудову інтерфейсів та збір даних.

Після успішного завершення курсу, студенти зможуть ефективно використовувати системи Matlab та LabVIEW у своїй науковій роботі, зокрема для створення експериментальних установок, автоматизації їх роботи, обробки даних.

Курс також надасть студентам можливість підготуватися до подальшого вивчення комп'ютерних систем у галузі науки та інженерії та розвинути навички самостійної роботи з програмними системами.

У процесі вивчення дисципліни студенти будуть знайомитися зі зразками програм, що розроблені з використанням Matlab та Labview, та зможуть досліджувати їх функціональність та виконувати різноманітні завдання за допомогою цих систем. Крім теоретичних знань та навичок, студенти отримають практичний досвід використання Matlab та Labview для вирішення задач з автоматизації експерименту та наукового програмування. Після завершення курсу студенти зможуть самостійно розробляти програмні засоби для вирішення завдань з автоматизації експерименту та математичного моделювання в наукових дослідженнях.

Курс підійде студентам різних спеціальностей, які мають інтерес до застосування комп'ютерних систем у наукових дослідженнях та експериментах.

4. Завдання (навчальні цілі):

Дисципліна забезпечує набуття студентами таких компетентностей:

Загальні компетенції:

ЗК1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4 Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК5 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9 Здатність працювати автономно.

ЗК10 Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК13 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, уміннями, у тому числі в сфері, відмінній від професійної.

ЗК14 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК18 Здатність працювати в команді..

Фахові компетенції:

ФК1 Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів.

ФК2 Здатність брати участь у плануванні і виконанні експериментів та лабораторних досліджень властивостей фізичних систем, фізичних явищ і процесів, обробленні й презентації їхніх результатів.

ФК3 Здатність брати участь у виготовленні експериментальних зразків, інших об'єктів дослідження.

ФК4 Здатність брати участь у впровадженні результатів досліджень та розробок.

ФК5 Здатність до постійного розвитку компетентностей у сфері прикладної фізики, інженерії та комп'ютерних технологій.

ФК8 Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.

ФК9 Здатність використовувати знання про фізичну природу об'єктів у роботах по створенню нових приладів, апаратури, обладнання, матеріалів і речовин, зокрема, наноматеріалів чи удосконалення існуючих.

ФК10 Здатність реалізовувати автоматизацію експериментальних досліджень у різних сферах науки із використанням сучасних комп'ютерних технологій.

ФК11 Здатність використовувати комп'ютерні технології при проектуванні, розробці та діагностиці електронного обладнання.

ФК12 Вибірковий блок 1 Здатність розробляти, діагностувати та використовувати пристрої електроніки в сучасній науці.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати концепцію і схеми автоматизації експерименту. Знати принципи створення прикладень в Matlab і Labview. Знати принципи контролю приладів використовуючи інтерфейси USB, Ethernet, RS232, GPIB.	Лекції самостійна робота	тести після кожної теми, фінальне тестування	40%
2.1	Вміти створювати програми в середовищі Matlab і Labview для вирішення теоретичних і прикладних задач в фізиці, хімії, біології. Вмісти створювати програмне забезпечення для реалізації автоматизації експерименту.	лекції лабораторні роботи, самостійна робота	тести, звіти з лабораторних робіт	50%
3.1	Вміти працювати в команді над реалізацією поставленої задачі.	лабораторні роботи, самостійна робота		5%
4.1	Вміти шукати необхідну літературу для реалізації поставленої задачі. Обирати найкращий метод реалізації автоматизованих вимірювальних установок.	лабораторні роботи, самостійна робота		5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

	1.1	2.1	3.1	4.1
ПРН02. Застосовувати сучасні математичні методи для побудови й аналізу математичних моделей фізичних процесів.	+	+		
ПРН04. Застосовувати фізичні, математичні та комп'ютерні моделі для дослідження фізичних явищ, розробки приладів і наукоємних технологій.	+	+		
ПРН05. Вибирати ефективні методи та інструментальні засоби проведення досліджень у галузі прикладної фізики.	+	+		
ПРН06. Відшукувати необхідну науково-технічну інформацію в науковій літературі, електронних базах, інших джерелах, оцінювати надійність та релевантність інформації.			+	+
ПРН08. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та англійською мовами усно та письмово.			+	+
ПРН10. Планувати й організувати результативну професійну діяльність індивідуально і як член команди при розробці та реалізації наукових і прикладних проєктів.			+	
ПРН14. Організувати результативну роботу індивідуально і як член команди.			+	+
ПРН17. Представляти і захищати отримані наукові і практичні результати в усній та письмовій формі.		+	+	+

ПРН18. Використовувати сучасні комп'ютерні технології при розробці, виготовленні, діагностиці та автоматизації обладнання.		+	+	+
ПРН19-1. Вибірковий блок 1: На основі отриманих знань проектувати електронні прилади та програмне забезпечення для потреб нанотехнологій.		+	+	+
ПРН20-1. Вибірковий блок 1: Діагностувати та удосконалювати існуючі електронні прилади та прикладні комп'ютерні програми, що використовуються в природничих науках.		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Студенти проходять тестування після вивчення кожної теми. Максимальна кількість балів які може отримати студент за тест 100 балів. Мінімальна кількість балів яку має отримати студент для проходження тесту після вивчення теми - 75. Лекційний курс ділиться на 6 тем. В курсі 9 лабораторних робіт.

За кожну лабораторну роботу студент може отримати Max/Min = 100/75 балів. Для допуску до іспиту студент має виконати всі лабораторні і всі тести.

Бали отримані протягом семестру сумуються і нормуються до 60 балів.

Тобто Якщо студент набере максимум $6 \cdot 100 + 9 \cdot 100 = 1500$ балів то потім ця сума нормується до 60 балів ($1500 \cdot 0.04 = 60$)

Мінімальна кількість балів яка потрібна для допуску до іспиту = 45 ($1125 \cdot 0.04 = 45$)

- підсумкове оцінювання: Іспит

Фінальний іспит проходить у формі тестування з 1 практичним завданням. Для успішного проходження іспиту потрібно набрати 75 балів із 100 можливих. Ці бали потім нормуються до 40. Таким чином максимальна і мінімальна кількість балів яку можна отримати на іспиті є 40/18.

Студенту можуть бути зараховані бали отримані ним незалежно по результатам самостійного проходження курсів Coursera з вивчення Matlab і Labview (сумарна кількість годин має бути не менше 30), Matlab (Certified MATLAB Associate), Labview (Certified LabVIEW Associate Developer (CLAD) при виконанні ними лабораторних робіт по темам 6 і 13. Для цього студент має пред'явити сертифікат валідності якого можна перевірити.

Оцінювання	Min	Max
Семестрове оцінювання	45	60
Іспит	18	40
Всього	63	100

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	лабораторні	самостійна робота
<i>Частина I Теоретичне навчання</i>				
1	Основи роботи в Matlab - вступ до середовища Matlab, робота з змінними, виконання арифметичних операцій.	2	2	4
2	Робота з матрицями в Matlab - створення та редагування матриць, виконання матричних операцій	2		4
3	Введення та відображення даних в Matlab - робота з файлами, введення та виведення даних, форматування виводу.	2	2	4
4	Робота з функціями в Matlab - створення власних функцій, виклик вбудованих функцій, передача параметрів у функції. Робота з об'єктами у Matlab - робота з класами та об'єктами, створення власних класів, використання наслідування класів.	2		4
5	Візуалізація даних в Matlab - робота з графічними об'єктами, створення графіків, відображення даних у вигляді діаграм.	2	2	4
6	Обробка сигналів в Matlab - виконання операцій з сигналами, фільтрація сигналів, відображення спектрів сигналів.	2	2	4
7	Чисельні методи в Matlab - розв'язання різних задач за допомогою чисельних методів, обчислення інтегралів та похідних, розв'язання диференціальних рівнянь. Створення графічних інтерфейсів. Створення прикладень.	2		4
8	Керування приладами використовуючи інтерфейси RS232, GPIB. Ethernet, USB. Standard Commands for Programmable Instruments — мова команд для приладів. .	2	6	4
9	Основи програмування в середовищі Labview. Мова G. Концепція створення віртуальних приладів. Схема створення віртуального приладу для автоматизації експерименту.	2	4	4
10	Інтерфейс Labview/. Типи даних. Масиви, кластери, структури даних. Оператори керування. Sub-vi.	2		4
11	Створення користувацьких інтерфейсів.	2		4
12	Робота з графікою. Робота з файлами.	2		4
13	Керування приладами. Інтерфейси RS232, GPIB. Ethernet, USB. Standard Commands for Programmable Instruments — мова команд для приладів. . VISA (Virtual Instrument Software Architecture) — інтелектуальне ПЗ інструментального введення/виведення.	2	6	4

14	Обробка даних і сигналів в Labview. Фільтри. Перетворення Фур'є. Вейвлети. Згортка.	2	2	4
15	Створення програмних застосунків Labview для автоматизації експерименту.. Обмін даними. Робота з базами даних.	2	4	4
	ВСЬОГО	30	30	60

Години всього	120
Години всього навчальні	60
Навчальні заняття Лекції години	30
Навчальні заняття Лабораторні години	30
Навчальні заняття Семінари години	0
Навчальні заняття Індивідуальні години	0
Навчальні заняття Консультації години	0
Навчальні заняття Практичні години	0
Самостійна робота години	60
Навчальні та виробничі практики Години	0

Література

Основна:

1. <https://www.mathworks.com/help/matlab/>
2. https://www.ni.com/docs/en-US/bundle/labview/page/lvhelp/labview_help.html
3. С. Забара. Моделювання систем у середовищі MATLAB. Університет Україна. 2011
4. Labview NI-VISA Overview
<https://www.ni.com/en-us/support/documentation/supplemental/06/ni-visa-overview.html>
5. Mihura, B. (2001). LabVIEW for Data Acquisition, Volume 1 Prentice Hall PTR. (435 стор.).
6. Ehsani, B. . Data Acquisition Using LabVIEW. Packt Publishing, (2016)
7. Гоблик Н. М., Гоблик В. В. MATLAB в інженерних розрахунках. Комп'ютерний практикум, Львівська політехніка, 2020
8. Єгоршин, О. О. Довідник з математичної статистики з прикладами обчислень у MatLab : навчально-практ. посіб. / Єгоршин О. О., Малярець Л. М., Сінкевич Б. В. ; МОНУ, Харків. нац. екон. ун-т. – Харків : ХНЕУ, 2009. – 464 с. : CD-ROM. – ISBN 978-966-676-378-8
9. Attaway, S. Matlab: A practical introduction to programming and problem solving. Elsevier. (2016) - 572 pages
10. Etter, D. M. Engineering problem solving with Matlab. Academic Press. (2017) - 378 pages
11. Gilat, A. Matlab: An introduction with applications. Wiley. (2013) - 433 pages
12. Higham, N. J., & Higham, D. J. Matlab guide. SIAM. (2017) - 410 pages

13. Karris, S. T. Signals and systems with Matlab applications. Orchard Publications. (2012) - 764 pages
14. Lyshevski, S. E. MATLAB for engineering applications. CRC Press. (2018) - 721 pages
15. Jennings, R., & De la Cueva, F. . LabVIEW Graphical Programming (5th ed.). McGraw Hill.(2019), 640 pages
16. Julio César Rodríguez-Quiñonez, Oscar Real-Moreno, Graphical Programming Using LabVIEW. Fundamentals and advanced techniques, The Institution of Engineering and Technology, 2022
17. Behzad Ehsani Data Acquisition using LabVIEW, Packt, 2016 135
18. Robert H Bishop Student Edition 8, Learning with Labview, Pearson, 2015, 784

Додаткова

19. Moore, J. T. Matlab for engineers: applications in control, electrical engineering, IT and robotics. Springer. (2018) - 771 pages
20. Palm, W. J. Introduction to Matlab for engineers and scientists. McGraw-Hill Education. (2018) - 416 pages
21. Smith, B. T. Numerical computation of internal and external flows: The Fundamentals of Computational Fluid Dynamics. Academic Press. (2017) - 760 pages
22. Taflove, A., & Hagness, S. C. Computational electrodynamics: The finite-difference time-domain method. Artech House. (2005) - 876 pages
23. Taflove, A., & Hagness, S. C. (2005). Computational electrodynamics: The finite-difference time-domain method. Artech House.
24. Yang, Yik, Quick answers to common problems LabVIEW graphical programming cookbook, Packt Publishing, 2014, 252.
25. Yang, Yik, Quick answers to common problems LabVIEW graphical programming cookbook: 69 recipes to help you build, debug, and deploy modular applications using LabVIEW, Packt Publishing, 2014, 252.
26. Yik Yang, LabVIEW Graphical Programming Cookbook, Packt Publishing, 2014, 252.